

Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы
Борискино авыл Советы
КАРАРЫ

20 январь 2022 ел

№ 33

Татарстан Республикасы Әлмәт
муниципаль районы Борискино авыл
Советы депутаты статусы турында
нигезләмә хакында

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында «2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 40 статьясы, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 29 статьясы, Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының «Борискино авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставының 24 статьясы нигезендә

Борискино авыл Советы КАРАР БИРДЕ:

1. Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Борискино авыл Советы депутаты статусы турында нигезләмәне расларга (кушымта).
2. Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Борискино авыл Советының тубәндәге каарлары үз көчләрен югалткан дип танырга:
  - 2006 елның 26 апрелендәге 19 номерлы «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Борискино авыл Советы депутаты статусы турындагы нигезләмә хакында»;
  - 2013 елның 11 июнендәге 96 номерлы « Борискино авыл Советының 2006 елның 26 апрелендәге 19 номерлы «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Борискино авыл Советы депутаты статусы турындагы нигезләмә хакында»гы каарына үзгәрешләр керту турында»;
  - 2013 елның 20 декабрендәге 116 номерлы « Борискино авыл Советының 2006 елның 26 апрелендәге 19 номерлы «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Борискино авыл Советы депутаты статусы турындагы нигезләмә хакында»гы каарына үзгәрешләр керту турында»;
  - 2018 елның 17 июлендәге 88 номерлы « Борискино авыл Советының 2006 елның 26 апрелендәге 19 номерлы «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Борискино авыл Советы депутаты статусы турындагы нигезләмә хакында»гы каарына үзгәрешләр керту турында»;
  - 2019 елның 06 маенданы 103 номерлы « Борискино авыл Советының 2006 елның 26 апрелендәге 19 номерлы «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Борискино авыл Советы депутаты статусы турындагы нигезләмә хакында»гы каарына үзгәрешләр керту турында»;
  - 2020 елның 03 марта 119 номерлы « Борискино авыл Советының 2006 елның 26 апрелендәге 19 номерлы «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Борискино авыл Советы депутаты статусы турындагы нигезләмә хакында»гы каарына үзгәрешләр керту турында».

3. 3. Әлеге каарны Борискино авылы, Үзәк ур., 61 йорт, Березовка бистәсе, Үзәк урам, 16 йорт торак пунктлар территориясендә урнашкан махсус стендларда иғлан итәргә, шулай ук шулай ук "Татарстан Республикасы хокукий мәгълүмәтүнүң рәсми порталында "(PRAVO.TATARSTAN.RU) һәм Әлмәт муниципаль районы сайтында «Интернет» чөлтәрендә урнаштырырга.

4. Әлеге каарар рәсми басылганнан соң үз көченә керә.

5. Әлеге каарарның үтәлешен контрольдә тотуны Борискино авыл жирлеге башлыгына йөкләргә.

Борискино авыл жирлеге башлыгы

Ж.С.Илалов

Татарстан Республикасы Әлмәт
муниципаль районы Борискино
авыл Советының 2022 елның
20 январь 19 номерлы
каарына 1 нче күшымта

Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Борискино авыл Советы
депутаты статусы турында нигезләмә

1 статья. Депутат статусының хокукый нигезе

1. Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Борискино авыл Советы депутаты статусы (алга таба - депутат) Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының «Борискино авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы һәм әлеге Нигезләмә нигезендә билгеләнә.
2. Ҙирле үзидарә органнары депутатның гамәлдәге законнар, җирлек Уставы һәм әлеге Нигезләмә белән билгеләнгән хокукларын һәм бурычларын нәтижәле гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыралар.

2 статья. Депутат вәкаләтләре вакыты

1. Депутатның вәкаләтләре вакыты җирлек уставы нигезендә-5 (биш) ел.
2. Депутат вәкаләтләренең билгеләнгән срокын агымдагы вакыт эчендә үзгәрту рәхсәт ителми.
3. Депутатның вәкаләтләре вакыты Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Борискино авыл җирлеге Советына (алга таба - җирлек Советына) сайланган көннән башлана һәм яңа чакырылыш авыл җирлеге Советы эшли башлаган көннән, гамәлдәге законнарда, җирлек Уставы һәм әлеге Нигезләмәдә каралган башка очракларда туктатыла.

3 статья. Депутат таныклыгы һәм күкрәк билгесе

1. Депутатның шәхесен һәм вәкаләтләрен раслый торган документ булган таныклыгы, шулай ук үз вәкаләтләре чоры дәвамында куллана торган күкрәк билгесе бар.
2. Таныклык турында нигезләмә җирлек Советы тарафыннан раслана.
3. Депутатның таныклыгы Татарстан Республикасы дәүләт хакимиите органнарына, җирле үзидарә органнарына тоткарлыксыз кереп йөрү, утырышларда катнашу, шулай ук милек рәвешләренә бәйсез рәвештә оешмаларга тоткарлыксыз йөрү хокукуын бирә торган, җирлек бюджеты акчалары исәбеннән тулысынча яисә өлешчә финансдан торган яки салымнар һәм мәжбүри түләүләр түләү буенча ташламаларга ия булган, җирле үзидарә органнарын гамәлгә куючылар сыйфатында җирлек җирле үзидарә органнарына керү хокукуна ия документ булып тора.

4 статья. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыру шартлары

1. Депутатка, җирле үзидарәнең сайланулы органы өгъзасына, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затына үз вәкаләтләрен тоткарлыксыз гамәлгә ашыру өчен

шартлар тәэмин ителә.

2. Жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан 10 (ун) проценттан да артмаган өлеше дайми нигездә эшли ала, калганнары дайми рөвештә эшли.
3. Депутат депутат эшчәнлеген тәп эшчәнлектән аерылмыйча гына башкара яисә жирлек Советында професиональ дайми нигездә эшли.

5 статья. Депутат эшчәнлеге формалары

1. Депутат эшчәнлеген формалары булып тора:
  - 1) Әлмәт муниципаль районы Борискино авыл Советы карары белән расланган Регламентта билгеләнгән тәртиптә авыл жирлеге Советы утырышларында катнашу; 2009 ел 25 декабрь 102 номерлы (алга таба-жирлек Советы Регламенты);
  - 2) норматив хокукый акт проектын керту;
  - 3) дәүләт хакимияте органнарының, жирле үзидарә органнарының вазыйфаи затларына, оештыру-хокукый формаларына бәйсез рөвештә оешма житәкчеләренә, иҗтимагый берләшмәләргә муниципаль берәмлекләр карамагындағы мәсьәләләр буенча мөрәжәгать иту;
  - 4) депутат таләбе керту;
  - 5) жирлек Советы тарафыннан кабул ителә торган муниципаль берәмлекнәң хокукый актлары проектларын эшләүдә катнашу;
  - 6) Татарстан Республикасы Дәүләт Советына закон чыгару инициативасы тәртибендә жирлек Советы тарафыннан кертелә торган Татарстан Республикасы законнары проектларын эшләүдә катнашу;
  - 7) сайлаучылар белән очрашулар, аларның мөрәжәгатьләре белән эшләү, сайлаучыларга үз эшчәнлекләре һәм жирле үзидарә органныны эшчәнлеге турында мәгълүмат бирү;
  - 8) жирле референдумнар, ачык тыңлаулар, жыелышлар, конференцияләр һәм сораштырулар оештыруда һәм үткәрудә катнашу.
  - 9) жирлек Советында депутат берләшмәләре, фракцияләр һәм депутат төркемнәре эшендә катнашу.
2. Депутат үз эшчәнлеген федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, жирлек Уставы белән каралган башка рөвешләрдә дә башкара ала.

5.1. статья . Депутат группалары.

1. Жирлек Советы депутатлары жирлек Советы тарафыннан карала торган мәсьәләләр буенча уртак эшчәнлек алып бару һәм бердәм позиция белдерү өчен депутат төркемнәренә берләштергә хокуклы.
2. Депутатлар төркеме составында кимендә өч депутат була алмый. Жирлек Советы депутаты бары тик депутат төркеменең генә өгъзасы була ала.
3. Депутат төркемнәрен төзү, теркәү һәм аларның эшчәнлеге тәртибе жирлек Советы Регламенты белән билгеләнә.

6 статья. Депутатның сайлаучылар белән үзара мәнәсәбәтләре

1. Депутат үз сайлау округы сайлаучылары, шулай ук аның сайлау округы территориясендә урнашкан предприятие, оешмалар, дәүләт һәм башка органнар коллективлары белән элемтәдә тора.
2. Депутат сайлаучылар алдында җаваплы һәм аларга хисап тотылды.
3. Депутат сайлаучыларга үз эшләре һәм очрашуларда, шулай ук массакүләм мәгълүмат чаралары аша жирлек Советының эше турында дайми хәбәр итә. Айга бер тапкыр сайлаучыларны кабул итә.
4. Депутатның сайлаучылар белән очрашулары максус билгеләнгән урыннарда,

шулай ук ишегалды территорияләрендә, аларны үткәрү тормыш белән тәэммин итү, транспорт яки социаль инфраструктура, элемтә объектларының функцияләвен бозу, жәяулеләрнен һәм (яки) транспорт чараларының хәрәкәтенә комачаулык тудырмау яки гражданнарның торак урыннарына яки транспорт яки социаль инфраструктура объектларына керуенә юл куймау шарты белән үткәрелә. Мондый очрашулар турында жирле үзидарә органнарына хәбәр итү таләп ителми. Шул ук вакытта депутат күрсәтелгән органнарга аларны үткәрү датасы һәм вакыты турында алдан хәбәр итәргә хокуклы.

5. Жирле үзидарә органнары депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын үткәрү өчен махсус билгеләнгән урыннарны билгелиләр, шулай ук депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын үткәрү өчен жирле үзидарә органнары тарафыннан бирелә торган урыннар исемлеген һәм аларны бири тәртибен билгелиләр.

6. Депутатның сайлаучылар белән очрашулары Россия Федерациясенең жыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турындагы законнары нигезендә үткәрелә.

7. Депутат үз сайлаучыларының хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгатьләрен тәэммин итү буенча чаралар күрә: алардан кергән тәкъдимнәрне, гаризаларны һәм шикаятыләрне карый, үз вәкаләтләре чикләрендә аларда булган мәсьәләләрне дөрес хәл итүгә ярдәм итә; жәмәгатьчелек фикерен өйрәнә һәм кирәк булганда дәүләт хакимиятенең тиешле органнарына, жирле үзидарә органнарына һәм ижтимагый берләшмәләргә тәкъдимнәр кертә.

7 статья. Депутатның жирлек Советы утырышларында катнашуы

1. Депутат үзе жирлек Советы утырышларында катнаша.

2. Депутат үз вакытында жирлек Советы утырышын үткәрү вакыты һәм урыны, каралуга кертелә торган мәсьәләләр турында хәбәр итә, шулай ук өлеге мәсьәләләр буенча барлық кирәклө материалларны жирлек Советы Регламенты нигезендә ала.

3. Депутат хокуклы:

1) жирлек Советы Регламенты нигезендә яшерен тавыш бири юлы белән Әлмәт муниципаль районы Советына сайланырга һәм сайланган вәкил булырга;

2) жирлек Советның үзидарә органнарын формалаштыру мәсьәләләре буенча тәзелә торган кандидатуралар, вазыйфаи затлар, сайлана яки билгеләнә торган сораулар буенча үз фикерен белдерергә;

3) жирлек Советы тарафыннан карау өчен сораулар бирергә;

4) жирлек Советы Регламентында каралган тәртиптә, аның утырышларында карау өчен жирлек советының хокукий-норматив актлары проектларын кертергә;

5) көн тәртибе, фикер алышына торган мәсьәләләрне карау тәртибе һәм асылы буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр, карарлар проектларына һәм жирлек Советының башка актларына төзәтмәләр кертергә;

6) жирлек Советы утырышында теләсә кайсы органның яисә вазыйфаи затның, жирлек Советына хисап бириүче яисә контролльдә тотылган затның чираттан тыш хисабын яки мәгълүматын тыңлау турында тәкъдимнәр кертергә;

7) фикер алышуларда билгеләнгән тәртиптә катнашырга.

8) үз тәкъдимнәрен нигезләп һәм тавыш бири мотивлары буенча чыгыш ясарга, белешмә бирергә;

9) жирлек советы утырышларында, аның фикеренчә, ижтимагый әһәмияткә ия булган гражданнар мөрәжәгатьләрен иғълан итәргә;

10) Жирлек Советы тарафыннан тәзелә торган органнарының һәм вазыйфаи затларның кандидатураларының персональ составы буенча фикерне әйтергә;

11) жирлек Советы утырышлары беркетмәләре белән танышу;

12) законнар, жирлек Уставы һәм жирлек Советы регламентыннан үзенә бирелгән башка хокуклардан файдаланырга.

8 статья. Депутатның беренче чиратта кабул итүгө хокуку

Депутат үз эшчәнлеге мәсьәләләре буенча жирлек территориясендә жирле үзидарә органнарының вазыйфаи затларын беренче чиратта кабул итү хокуқыннан файдалана, анда зат муниципаль вазыйфаны били.

9 статья. Депутатның мәгълүмат алу һәм тарату хокуку

Депутат жирле үзидарә органнарыннан, муниципаль предприятиеләрдән һәм учреждениеләрдән һәм аларның вазыйфаи затларыннан депутат эшчәнлеге белән бәйле, закон тарафыннан сакланмыый торган яшерен мәсьәләләр буенча мәгълүмат алу хокуқына ия.

10 статья. Депутатлар мәрәжәгатьләрен карау

1. Депутат дәүләт органнарына, жирле үзидарә органнарына, оештыру-хокукый формаларына бәйсез рәвештә оешмаларга, ижтимагый берләшмәләргә, депутат эшчәнлеге мәсьәләләре буенча тиешле вазыйфаи затларга телдән һәм язма мәрәжәгать итәргә хокуклы.

2. Депутат эшчәнлеге мәсьәләләре буенча депутат мәрәжәгать иткән жирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр һәм аларның вазыйфаи затлары депутатка аның мәрәжәгатенә җавап бирергә яисә соралган документларны яисә мәрәжәгать алган көннән соң 15 көн эчендә, әгәр ул өстәмә өйрәнү яисә тикшерү таләп итмәсә, белешмәләр бирергә тиеш..

3. Депутат мәрәжәгатенә бәйле рәвештә өстәмә тикшерү яисә нинди дә булса мәсьәләләрне өстәмә өйрәнү кирәк булган очракта, вазыйфаи затлар һәм әлеге статьяның 2 өлешендә курсәтелгән житәкчеләр бу хакта депутат мәрәжәгатен алган көннән 15 көн эчендә депутатка хәбәр итәргә тиеш. Соңғы җавап депутатка депутатның язма мәрәжәгатен алган көннән алыш 30 (утыз) көннән дә соңга калмыйча тапшырыла.

4. Оештыру-хокукый рәвешенә бәйсез рәвештә, ижтимагый берләшмәләр, аларның вазыйфаи затлары тарафыннан депутатларның мәрәжәгатьләрен карау тәртибе һәм сроклары законнар белән билгеләнә.

5. Депутат жирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм алар күйган сорауларны карауда турыдан-туры катнашырга хокуклы.

10.1 статья. Депутат таләбе

1. Депутат яисә депутатлар тәркеме жирлек башлыгына, жирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр житәкчеләренә жирлек Советы компетенциясенә керә торган мәсьәләләр һәм үзенә депутат эшчәнлеге мәсьәләләре буенча депутат сорату белән мәрәжәгать итәргә хокуклы.

2. Депутат соратуы жирлек Советы утырышында язма рәвештә кертелә һәм рәислек итүче тарафыннан игълан ителә. Депутат соратуын рәсмиләштерү жирлек Советы Регламенты нигезендә башкарыла. Депутат таләбе мәрәжәгать иткән орган яисә вазыйфаи зат аңа телдән (жирлек Советы утырышында) яисә язма рәвештә депутат соратуын алган көннән соң 30 көн эчендә җавап бирә.

3. Жирлек Советы утырышында депутат гарызнамәсе мәрәжәгать иткән рәислек итүче яисә вазыйфаи зат аңа җавап итеп игълан ителә.

4. Жирлек Советы орган яисә вазыйфаи зат депутат соравы буенча кабул ителгән карарның үтәлеше турында язма җавап бирүне советта билгеләнгән срокка

йөклөргө хокуклы.

10.2 статья. Депутатның тәкъдимнәре

1. Депутат тарафыннан жирлек Советы утырышларында кертелгән тәкъдимнәр язма рәвештә жирле үзидарә органнарына һәм вазыйфаи затларга карауга жибәрелә.
2. Жирле үзидарә органнары һәм әлеге статьяның 1 пунктында күрсәтелгән депутат тәкъдимнәре жибәрелгән вазыйфаи затлар аларны бер айдан да соңға калмычка карауга һәм нәтижәләр турында жирлек Советына һәм депутатка хәбәр итәргә тиеш. Тәкъдим кире кагылган очракта нигезле жавап берелә.

10.3 статья. Депутат тикшерүе

1. Депутат тикшерүе-жирлек Советының контроль вәкаләтләрен гамәлгә ашыру формасы. Жирлек Советында депутат, депутатлар төркеме, депутат төркеме таләбе буенча жирлек Советы жирлек Советы карамагына караган мәсьәлә буенча депутат тикшерүе үткәру турында карар кабул итәргә хокуклы.
2. Депутат тикшерүен үткәру маҳсус тәзелгән комиссиягә йөкләнә.
3. Жирле үзидарә органнары һәм аларның вазыйфаи затлары депутат тикшерүен үткәрудә ярдәм күрсәтергә, депутат тикшерүен уздыру өчен кирәклө тиешле документлар һәм материаллар бирергә тиеш. Күрсәтелгән документлар һәм материаллар Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы законнарын үтәп, дәүләт һәм закон тарафыннан саклана торган башка сер турында берелә.
4. Депутат тикшерүен уздырганда гражданнарның шәхси тормышына тыкшыну, гражданнарның шәхси тормышының кагылгысызылыгын бозу рәхсәт ителми.
5. Депутат тикшерүе нәтижәләре буенча жирлек Советы яки тикшерү уздыру йөкләнгән маҳсус тәзелгән комиссия нигезләнгән бәяләмә тәзи, ул жирлек Советы утырышында карала. Карап нәтижәләре буенча жирлек Советы карар кабул итә.

11 статья. Депутат хокуклары гарантияләре.

1. Депутатларның, жирле үзидарәнең сайланулы органнары әгъзаларының жинаять яисә административ жаваплылыкка тартылган хокукларын гарантияләү, тоткарлау, кулга алу, тентү, сорай алу, аларның жинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләренә карата башкарылу, шулай ук депутатларга, жирле үзидарәнең сайланулы органнары әгъзаларына, алар биләгән торак һәм (яисә) хәзмәт урыны, аларның бағажлары, шәхси һәм хәзмәт транспорт чаралары, алар тарафыннан файдаланыла торган элемтә чаралары язышуларына карата оператив-эзләү чаралары уздырганда федераль законнар белән билгеләнә.
2. Депутат, жирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы тавыш биргәндә әйтегендә фикер, тавыш биргәндә чагылдырылган позиция өчен жинаять яисә административ жаваплылыкка тартыла алмый, һәм депутат статусына, жирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасына, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затына, шул исәптән аларның вәкаләтләре чоры тәмамлануга туры килә торган башка гамәлләр дә. Әлеге нигезләмә жирле үзидарәнең сайланулы органы депутаты, әгъзасы, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты тарафыннан халық алдында кимсүтүләр, яла ягу яисә федераль законда каралган башка хокук бозуларга жибәрелгән очракларга кагылмый.

3. Даими нигездә вәкаләтләрне гамәлгә ашыручы депутат граждан, административ яисә жинаять эше буенча яки административ хокук бозу турындагы эш буенча яклаучы яисә вәкил (законлы вәкиллек очракларыннан тыш) буларак катнаша алмый.

12 статья. Депутат эшчөнлеген гамәлгә ашыруның матди һәм башка гарантияләре

Депутат әшчәнлеген гамәлгә ашыруның матди һәм башка гарантияләре «Муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы депутаты, җирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы, Татарстан Республикасында җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфай заты вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре турында» 2009 елның 12 февралендәге 15-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, җирлек Уставы, җирлек Советы тарафыннан раслана торган башка норматив актлар белән билгеләнә.

**13 статья. Ҙирлек вәкилен муниципаль район Советына сайлау
һәм чакыртып алу тәртибе**

1. Ҙирлек вәкиле Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Советына яшерен тавыш бирү юлы белән җирлек Советы депутатлары арасыннан сайланы.
2. Сайланган дип җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан яртысыннан артыгы тавыш биргән кандидат санала.
3. Ҙирлек вәкиле вәкаләтләре 14 статьяда каралган нигезләр буенча, шулай ук депутат этикасы кагыйдәләрен, депутатның әлеге Нигезләмәдә беркетелгән вазыйфаларын бозу очракларында вакытыннан алда туктатыла.
4. Ҙирлек вәкиле район Башлыгы инициативасы белән яисә җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән бер өлеше таләбе буенча кабул ителгән җирлек Советы каары буенча да теләсә кайсы вакытта чакыртып алышырга мөмкин. Ҙирлек вәкилен чакыртып алу турындагы каар җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан өчтән ике тавыш белән кабул ителә.

14 статья. Депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Депутат вәкаләтләре тубәндәге очракларда ақытыннан алда туктатыла:
  - 1) үлем;
  - 2) үз теләге белән отставкалар;
  - 3) суд тарафыннан эшкә сәләтsez яисә чикләнгән әшчән дип тану;
  - 4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип тану яисә вафат булган дип иғълан иту;
  - 5) судның гаепләү каарының үз көченә керүе;
  - 6) Россия Федерациясеннән читкә дайими яшәү урынына чыгу;
  - 7) Россия Федерациясе гражданлыгы яки чит ил гражданлыгы-Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил гражданлыгы туктатылса, чит ил гражданы аның нигезендә чит ил гражданы җирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы, чит дәүләт гражданлыгы яисә Россия Федерациясе халыкара шартнамәсе нигезендә Россия Федерациясе гражданы яки чит ил гражданы территориясендә дайими яшәү хокукуын раслаучы бүтән документ белән Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә башкача каралмаган булса, җирле үзидарә органнарына сайланган булырга хокуклы;
  - 8) сайлаучылар фикере;
  - 9) җирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату;
  - 10) хәрби хезмәткә чакырылу яки аны алыштыруучы альтернатив граждан хезмәтенә җибәрү;
  - 11) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән башка очракларда.

Депутатның вәкаләтләре «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, «Дәүләт вазыйфаларын биләүче затлар һәм башка затлар чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен

тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрендөге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, «Аерым категория заттарга Россия Федерациисе территориясеннен читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм аларны саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яки) алардан файдалануны тыю турында» 2013 елның 7 маендағы 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны, бурычларны үтәмәгән очракта вакытыннан алда туктатыла, әгәрдә «Россия Федерациисендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендөге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә, башкасы каралмаган булса.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендөге 1-7, 10,11 пунктларында курсәтелгән очракларда жирлек Советы депутаты вәкаләтләрен туктату турындагы карап жирлек Советы тарафыннан вәкаләтләр вакытыннан алда туктатылу өчен нигез барлыкка килгән көннән 30 көннән дә соңга калмыйча кабул ителә.

Татарстан Республикасы Президенты (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең югары башкарма органы житәкчесе) депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында гариза белән мәрәҗәгать иткән очракта, вәкаләтләрне вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көн әлеге гаризаның жирлек Советына көргән көн була.

3. Әлеге статьяның 1 өлешендөге 8 пунктында карапланган очракта, жирлек Советы депутаты вәкаләтләре жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бириү нәтижәләрен рәсми бастырып чыгарган көннән туктатыла.

4. Жирлек Советы депутаты вәкаләтләре, әлеге статьяның 1 өлешендөге 9 пунктында карапланган очракта, жирлек Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла.

15 статья. Депутат этикасы

1. Депутат депутат этикасы нормаларын үтәргә тиеш:

1) жирлек Советында билгеләнгән Халык алдында чыгыш ясау кагыйдәләрен үтәргә;

2) депутат эшчәнлеге белән бәйле булмаган максатларда, Федераль закон нигезендә конфиденциаль характердагы белешмәләргә кертелгән, депутат вазыйфаларын үтәүгә бәйле рәвештә аңа билгеле булган мәгълүматларны таратмаска һәм кулланмаска;

3) жирле үзидарә органнары эшендә катнашудан тыелырга һәм жирле үзидарә органнары, оешмалар, вазыйфаи затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм гражданнар эшчәнлегенә шәхсән яки аның якын туганнарына кагылышлы мәсьәләләрне хәл иткәндә депутат статусыннан файдаланмаска;;

4) депутат бурычларын объектив башкаруда шик тудырырлык тәртиптән тыелырга, шулай ук аның абуруена яисә жирлек советы абуруена зыян китерегә сәләтле низаглы ситуацияләрдән котылырга.;

5) мәнфәгатьләр конфликты барлыкка килү куркынычы янаганда - шәхси кызыксыну депутат вазыйфаларының объектив башкарылышына тәэсир итә яки йогынты ясый ала торган ситуациядә - бу хакта жирлек советына хәбәр итәргә һәм әлеге мәнфәгатьләр конфликтын булдырмауга яки жайга салуга юнәлтелгән аның карапларын үтәргә.

16 статья. Депутатның бурычлары

1. Депутат бурычлы:

1) үз эшчәнлеген гамәлгә ашырганда Россия Федерациисе Конституциясен, федераль законнарны, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы законнарын, жирлек Уставын, башка муниципаль хокукий актларны үтәргә;

2) гражданнарның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен үтәүне һәм яклауны тәэммин итү;

3) дайми, әмма айга бер тапкырдан да ким тугел, сайлаучыларны қабул итү;

4) гражданнарның, оешмаларның, аларның оештыру-хокукый формасына, ижтимагый берләшмәләргә, дәүләт хакимиите органнарына, жирле үзидарә органнарына бәйсез рәвештә мәрәжәгатьләрен үз вакытында каарга һәм аларга үз компетенциясе чикләрендә җавап бирергә;

5) сайлаучылар алдында очрашуларда елга бер тапкырдан да ким булмаган хисап тотарга;

6) «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, «Дәүләт вазыйфаларын биләүче заттар һәм аларның көрөмнәренә башка заттар чыгымнарының туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, «Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясенән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм счетлары (кертемнәре) булуны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында» 2013 елның 7 маенданы 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны, бурычларны үтәргә;

7) закон белән саклана торган башка серләрне сакларга, шулай ук депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыру белән бәйле рәвештә үзенә билгеле булган гражданнарның шәхси тормышына, намусына, абруена кагылучы белешмәләрне таратырга.

2. Депутат үзенә федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, жирлек Уставы һәм башка муниципаль хокукый актлар белән йөкләнгән башка бурычларны башкара.

17 статья . Депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле чикләүләр

1. Депутат хокуклы түгел:

1) физик һәм юридик затлардан депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле бүләкләүләр (бүләкләр, акчалата бүләк, ссудалар, хезмәт күрсәтүләр, күнел ачу, ял итү, транспорт чыгымнары һәм башка бүләкләүләр) алырга;

2) гамәлгә ашырыла торган вәкаләтләр чикләрендә аерым сәяси партияләргә, сайлау берләшмәләренә, шулай ук Татарстан Республикасы дәүләт хакимиите органнарына, жирле үзидарә органнарына сайлауларда аерым кандидатларга ёстенлекне тәэммин итә торган каарлар қабул итәргә;

3) үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру процессында, шул исәптән жирле бюджет акчалары исәбеннән финанс ташламалары һәм гарантияләр биргәндә, депутат үз милкендә булган яки катнашучы яисә әгъза булган аерым затларга һәм оешмаларга ёстенлек бирергә;

4) депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле командировкаларга, Россия Федерациясенең халықара килешүләре нигезендә яисә федераль дәүләт хакимиите органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимиите органнары, жирле үзидарә органнарының чит ил партнерлары белән килешүләре нигезендә гамәлгә ашырыла торган командировкалардан тыш, физик һәм юридик затлар исәбенә чыгарга.

2. Депутат ёстәмә рәвештә муниципаль хезмәт вазыйфаларын били алмый, дәүләт хакимиятиенең закон чыгару (вәкиллекле) органнары депутатлары була алмый.

3. Дайми нигездә үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыруучы депутат түбәндәгеләргә хокуклы түгел:

1) шәхсән яисә ышанычлы затлар аша эшкуарлык эшчәнлеге белән шәгыльләнергә;

2) коммерция яисә коммерциягә карамаган оешма белән идарә итүдә катнашу, түбәндәгә очраклардан тыш:

а) сәяси партия, һәнәр берлеге органы, шул исәптән жирле үзидарә органында,

муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайлау органы тарафыннан түләүсез Идарәдә катнашу, башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчемсез милек милекчеләр ширкәтенең гомуми жыелышында (конференция) катнашу;

б) коммерциягә карамаган оешма идарәсендә (сәяси партия идарәсендә катнашудан тыш, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайланулы органы тарафыннан, Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртиптә коммерциягә карамаган оешма идарәсендә (сәяси партия белән идарә итүдә катнашудан тыш) яисә башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчемсез мәлкәт милекчеләре ширкәтенең съездында (Россия Федерациясе субъекты дәүләт хакимиятенең югары башкарма органы житәкчесенә) катнашу;

в) Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре советында, муниципаль берәмлекләрнең башка берләшмәләрендә, шулай ук аларның идарә органнарында жирлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә тапшыру;

г) жирлек муниципаль хокукий актлар нигезендә идарә органнарында һәм ревизия комиссиясендә урнашкан оешма, гамәлгә куючы (катнашучы) булып торучы (акционер) гражданнарның мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә курсәтүне, оешманы гамәлгә куючының вәкаләтләре турында жирлек исеменнән гамәлгә ашыру тәртибен яисә муниципаль милектәге акцияләр (устав капиталындагы өлешләр) белән идарә иту тәртибен билгели торган муниципаль хокукий актлар нигезендә тапшыру;

д) федераль законнарда каралган башка очраклар;

3) башка түләүле эшчәнлек белән шөгыльләнергә, мәгаллимлек, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлектән тыш. Шул ук вакытта мәгаллимлек, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлек бары тик чит ил дәүләтләре, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданнары һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары хисабына гына финанслана алмый, әгәр Россия Федерациясенең халыкара килешүенде яки Россия Федерациясе законнарында башкача каралмаган булса;

4) Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, Попечительләр яки Күзәтчелек советлары, Россия Федерациясе территориясендә эшләүче чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган һәм аларның структур бүлекчәләре составына керергә.

5) хезмәттән тыш максатларда бары тик хезмәт эшчәнлеге өчен генә билгеләнгән мәгълүматны, матди-техник, финанс һәм мәгълүмати тәэмминат чарапарын кулланырга.

6) жирлек башлыгы вазыйфасын биләүче зат буларак публикации һәм чыгыш ясаган өчен гонорар алырга;

7) Россия Федерациясе законнарында каралган вазыйфаи бурычларны үтәүгә бәйле рәвештә бүләкләүләр (ссудалар, акчалата һәм башка бүләкләр, хезмәт курсәтүләр, күңел ачу, ял, транспорт чыгымнары өчен түләү) һәм физик һәм юридик затлардан беркетмә чарапары, хезмәт командировкалары һәм башка рәсми чарапар белән бәйле рәвештә алынган бүләкләр (ссудалар, акчалата һәм башка бүләкләүләр, хезмәт курсәтүләр, күңел ачу, ял иту, транспорт чыгымнары өчен түләү) һәм физик һәм юридик затлардан бүләкләр алу, жирлек милке дип таныла һәм акт буенча тиешле муниципаль органга тапшырыла. Жирлек башлыгы вазыйфасын дайими нигездә биләгән муниципаль вазыйфасы биләгән, беркетмә чарасы белән, хезмәт командировкасы белән һәм башка рәсми чарапар белән алынган бүләкне биргән зат аны Россия Федерациясенең норматив хокукий актлары белән билгеләнгән тәртиптә сатып алырга мөмкин;

8) билгеләнгән тәртипкә карамастан, чит дәүләтләрнең, халыкара оешмаларның, сәяси партияләрнең, башка ижтимагый берләшмәләрнең һәм башка

оешмаларның мактаулы һәм махсус исемнәр, бүләкләре һәм башка аерымлык билгеләрен (фәнни һәм спорт) билгеләреннән тыш) кабул итәргә;

9) Россия Федерациясе законнары нигезендә гамәлгә ашырыла торган хезмәт командировкаларыннан тыш, жирлекнең Чит дәүләтләрнең дәүләт яки муниципаль органнары, халықара яки чит ил оешмалары белән килешүләре буенча физик һәм юридик затлар акчалары исәбеннән Россия Федерациясеннән читкә чыгарга;

10) хезмәт вазыйфаларын үтәүгә бәйле булмаган максатларда, Федераль закон нигезендә хезмәт вазыйфаларын үтәү белән бәйле рәвештә аңа билгеле булган чикләнгән мәгълүматка көртөлгән мәгълүматларны таратырга яки кулланырга.

17. 1 статья. Ышанычны югалтуга бәйле рәвештә муниципаль вазыйфаларны (депутатларны) биләүче затларны эштән азат итү (вазыйфасыннан азат итү).

1. Муниципаль вазыйфандары биләүче зат федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, муниципаль норматив хокукый актларда каралган тәртиптә тубәндәге очракларда ышанычны югалтуга бәйле рәвештә эштән азат итепергә (вазыйфасыннан азат итепергә) тиеш:

1) яклар тарафыннан мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау һәм (яисә) җайга салу буеца затның чараплар күрмәве;

2) үз керемнәре, мәлкәте һәм мәлкәти характеристикалыгы йөкләмәләре турында, шулай ук хатынының (иренен) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, мәлкәте һәм мәлкәти характеристикалыгы йөкләмәләре хакында белешмәләрне тапшырмау йә, әгәр федераль законнар белән башкасы билгеләнмәгән булса, белә торып дөрес булмаган яисә тулы булмаган белешмәләр тапшыру;

3) затның, Федераль законда билгеләнгән очраклардан тыш, коммерция оешмасы белән идарә итү органы эшчәнлегендә туләүле нигездә катнашуы;

4) зат тарафыннан эшкуарлык эшчәнлеген гамәлгә ашыру;

5) затның, әгәр Россия Федерациясенең халықара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительлек яки Күзәтчелек советлары, чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган һәм Россия Федерациясе территориясендә эш итүче башка чит ил коммерцияле булмаган оешмалары һәм аларның структур бүлекчәләре составына керүе.

2. Үзенә буйсынган затның мәнфәгатьләр конфликтyna китерә яки китерә ала торган шәхси қызыксынуы барлыкка килүе турында мәгълүм булган муниципаль вазыйфандары биләп торучы зат тарафыннан үзенә буйсынган зат тарафыннан мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау һәм (яки) җайга салу чараплары кабул итепергә очракта да, ышаныч югалуга бәйле рәвештә эштән азат итепергә (вазыйфадан азат итепергә) тиеш.

3. Коррупциячел хокук бозу кылган өчен ышанычны югалтуга бәйле рәвештә муниципаль вазыйфандары биләүче затка карата куллану турында белешмәләр, "Коррупциягә каршы тору турында" 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясында каралган ышанычны югалтуга бәйле рәвештә эштән азат итепергә (вазыйфасыннан азат итепергә) затлар реестрына көртөлә.

18 статья. Депутатның жирлек Советы йөкләмәләрен үтәүдә катнашуы

1. Депутат үз компетенциясе қысаларында бирәлгән йөкләмәләрне үтәргә тиеш.

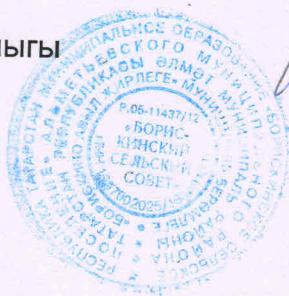
2. Депутат жирлек Советы күшүү буенча жирлек Советы каарларын үтәүне тикшерүүдә катнаша.

3. Йөкләмәнә үтәү нәтижәләре турында депутат жирлек Советына яки аның комиссиясенә хәбәр итә.

19 статья. Депутатның жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары белән үзара мөнәсәбәтләре

1. Депутат, жирле үзидарәнәң коллегиаль органы әгъзасы буларак, аның жирлек Советы эшчәнлегендә актив катнашуын тәэмин итүче бәтен хокукка ия.
2. Жирлек советы депутатның сайлау округында, жирлек Советында аның эше, жирлек Советы каарларының һәм курсәтмәләренең үтәлеше турында хәбәрен тыңларга хокуклы.
3. Жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлар депутатка аның эшендә кирәклे ярдәм курсәтәләр, депутатка жирле үзидарә органнары эшчәнлеге, үзидарә территориясенең икътисадый һәм социаль үсеше программаларын үтәүнең барышы, депутатның тәнкыйди кисәтүләре һәм тәкъдимнәре буенча кабул ителгән чаралар турында мәгълүмат бирәләр, депутат тарафыннан законнарны, жирлек советының эш практикасын, җәмәгатьчелек фикерен өйрәнүгә ярдәм итәләр.

Борискино
авыл жирлеге башлыгы

Илалов

Ж.С.Илалов